

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11.12.1968, sp. zn. 7 Tz 76/68, ECLI:CZ:NS:1968:7.TZ.76.1968.1

Číslo: 14/1969

Právní věta: Vztah ustanovení § 23 tr. zák. o účelu trestu k § 76 tr. zák. o účelu trestu u mladistvého. Zabezpečení výchovy mladistvého v řádného pracujícího člověka je prvořadým účelem trestu. Tento cíl je nutno mít na zřeteli nejen při ukládání trestu, ale i při rozhodování o zařazení, příp. přeřazení mladistvého odsouzeného do nápravně výchovné skupiny trestu odnětí svobody. Přitom je třeba vycházet z podrobného zjištění osobních vlastností mladistvého, jeho předchozí výchovy a celkového prostředí, v němž mladistvý žil a z toho usuzovat na možnosti jeho resocializace.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 11.12.1968

Spisová značka: 7 Tz 76/68

Číslo rozhodnutí: 14

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Mladiství, Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 23
§ 76

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 14/1969 sb. rozh.

Vztah ustanovení § 23 tr. zák. o účelu trestu k § 76 tr. zák. o účelu trestu u mladistvého.

Zabezpečení výchovy mladistvého v řádného pracujícího člověka je prvořadým účelem trestu. Tento cíl je nutno mít na zřeteli nejen při ukládání trestu, ale i při rozhodování o zařazení, příp. přeřazení mladistvého odsouzeného do nápravně výchovné skupiny trestu odnětí svobody. Přitom je třeba vycházet z podrobného zjištění osobních vlastností mladistvého, jeho předchozí výchovy a celkového prostředí, v němž mladistvý žil a z toho usuzovat na možnosti jeho resocializace.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 11. prosince 1968, [7 Tz 76/68](#).)

Nejvyšší soud zrušil pro porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. mj. usnesení okresního soudu v Olomouci z 3. července 1967, sp. zn. Nt 230/67, jímž bylo rozhodnuto, že obviněný, odsouzený jako mladistvý, se po dovršení osmnáctého roku věku přeřazuje pro výkon trestu odnětí svobody do III.

nápravně výchovné skupiny.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Ústí nad Labem z 22. února 1967, sp. zn. T 51/67 byl mladistvý uznán vinným trestnými činy pokusu znásilnění podle § 8, § 241 odst. 1 tr. zák. a vraždu podle § 219 tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 roků. Podle § 81 odst. 1 tr. zák. byl zařazen do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé.

Usnesením okresního soudu v Olomouci ze dne 3. července 1967 sp. zn. Nt 230/67 bylo rozhodnuto podle § 324 odst. 1 tr. ř. za použití § 39a odst. 2 písm. c), odst. 3 tr. zák., že odsouzený se zařazuje k výkonu trestu odnětí svobody do III. nápravně výchovné skupiny.

Mladistvý vykonával trest odnětí svobody v NVÚ-MV pro mladistvé. Náčelník tohoto ústavu navrhl okresnímu soudu v Olomouci, aby odsouzený, který nabyl zletilosti, byl přeřazen k výkonu trestu do nápravně výchovného ústavu pro dospělé, a to do III. nápravně výchovné skupiny. Ke svému návrhu na přeřazení připojil posudek na mladistvého, v němž uvedl toto:

„Po příchodu do zdejšího ústavu se odsouzený choval v souladu s kázeňskými předpisy, pokyny vychovatelů a nebylo k jeho chování vážnějších připomínek. Jeho pracovní morálka je kolísavá, Podle druhu práce a podle nálady pracuje někdy dobře, někdy pracovní normy neplní. Pro práci u stroje se neosvědčil. Psychologem byl hodnocen jako osobnost citově zaostalá. Morální a estetické prvky u něho nebyly rozvíjeny. Propadl v 7. třídě, vyšel z 8. třídy. Trvale měl sníženou známku z chování. Lze jej označit za osobnost s inferiorní inteligencí, jeho projev je primitivní, zdá se, že si plně neuvědomuje dosah svého počínání. Dne 17. června 1967 se dopustil hrubého násilí na spoluodsouzeném, za což byl kázeňsky potrestán umístěním na uzavřeném oddělení v trvání 16 dnů. Vzhledem k tomu, že u odsouzeného není naděje na zaučení k odpovědnější práci v obrábění kovů, svou inteligencí se hodí spíše k jednoduché manuální činnosti, pozbývá jeho další pobyt ve zdejším ústavu opodstatnění.

Protože se odsouzený dopustil zvláště těžkého a společensky nebezpečného trestného činu a během výkonu trestu v ústavu pro mladistvé neprokázal, že by byl dále schopen domýšlet vždy dosah svých činů, navrhuji, aby byl k dalšímu výkonu trestu určen do III. nápravně výchovné skupiny.“

Okresní soud ve veřejném zasedání kromě výsledku odsouzeného provedl pouze důkaz přečtením zprávy náčelníka NVÚ-MV pro mladistvé a rozhodl, že se mladistvý zařazuje do III. nápravně výchovné skupiny. Své rozhodnutí odůvodnil soud zprávou náčelníka z výkonu trestu s tím, že se odsouzený dopustil těžkého a společensky nebezpečného trestného činu a během výkonu trestu neprokázal, že by byl schopen domýšlet dosah svých činů.

Krajský soud v Ostravě, který zamítl stížnost odsouzeného, odůvodnil své rozhodnutí rovněž zprávou náčelníka NVÚ-MV a dodal, že trestné činy, jichž se mladistvý dopustil, svědčí o jeho hluboké narušenosti, a protože byl odsouzen pro trestný čin, který je uveden v ustanovení § 62 tr. zák., je správně zařazen do III. nápravně výchovné skupiny.

Soudy při přeřazení mladistvého vycházely pouze z vyjádření náčelníka NVÚ-MV a neprovedly žádné jiné důkazy, aby si náležitě osvětlily osobu odsouzeného, aby si tak získaly řádný podklad pro své rozhodnutí.

Soudy si především neujasnily vzájemný vztah ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. a ustanovení § 76 tr. zák. (§ 52 zákona o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb.).

Účel trestu uvedený obecně v § 23 odst. 1 tr. zák. je ohledně mladistvých modifikován speciálním

ustanovením § 76 tr. zák. Ustanovení § 76 tr. zák. stanoví, že zabezpečení výchovy mladistvého pachatele je prvořadým účelem trestu (arg. především). Tento účel trestu u mladistvého pachatele citované ustanovení dále rozvádí tím, že stanoví, ke kterým okolnostem nutno přihlídnout, co se má zjišťovat a hodnotit, aby soud mohl v konkrétním případě co nejlépe zabezpečit plnění účelu trestu u mladistvého. Ustanovení § 23 odst. 1 a § 76 tr. zák. je nutno vykládat jako celek. I když účel trestu, tedy i jeho výkon u mladistvého, sleduje především zajištění jeho výchovy v řádného pracujícího člověka, neznamená to však, že u mladistvého není trest též prostředkem k zajištění ostatních cílů uvedených v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák.

K dosažení účelu trestu u mladistvého musí soud vycházet z úplného poznání jeho osobních vlastností, jeho rodinné výchovy a prostředí, z něhož pochází a v němž žil. Tyto zásady platí nejen při ukládání trestů, ale také při zařazování mladistvého pro účely výkonu trestu a též i při přeřazování do jiných nápravně výchovných skupin.

Soudy v daném případě zcela mechanicky vyhověly návrhu náčelníka NVÚ-MV a nevycházely ani ze zjištěných skutečností obsažených v trestním spise okresního soudu v Ústí nad Labem. Kdyby soudy provedly důkaz tímto spisem, zjistily by, že mladistvý byl již ve školním roce 1965-66 hodnocen jako osoba hrubšího zrna, měl značné sklony k agresivitě, dovoľoval si na slabší spoluučně a celkově se projevoval jako rušivý živel s podprůměrnou inteligencí. Dále by soudy zjistily, že otex mladistvého byl notorický alkoholik, ženu i děti tloukl a vyháněl je z domu. Konečně by zjistily, že podle posudků znalců psychiatrů nelze mladistvého označit za psychopatickou osobnost v pravém slova smyslu, protože v jeho případě se nedá hovořit a zafixovaných stavech, když jde o osobnost, která se teprve vyvíjí. Psychopatické rysy mají u něho spíše charakter disociální. Lze připustit, že v dobrém prostředí jsou u něj předpoklady resocializace a že je schopen se kladným vlivům přizpůsobit.

Kdyby soud provedl tento důkaz, ztěží by dospěl k závěru, že lze odsouzeného, který je ve výkonu trestu odnětí svobody jen krátký čas, napravit tak, že ho zařadí do III. nápravně výchovné skupiny, neboť tam jsou zařazováni pachatelé těžko resocialisovatelní, zvláště nebezpeční recidivisté a pachatelé nejtěžších trestných činů. Krajský soud dokonce nedoloženě počítal s tím, že odsouzený by se v tomto prostředí mohl polepšit a být zařazen později do nižší nápravně výchovné skupiny.

Jelikož krajský soud neprovedl potřebné důkazy ke spravedlivému rozhodnutí a mechanicky bez provedení potřebných důkazů převzal názor náčelníka NVÚ-MV na zařazení mladistvého do III. nápravně výchovné skupiny, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.